říjen 2026

Zpr@vodaj ČSSZ

Nemocenské pojištění v kostce, str. 1 • Jak funguje eNeschopenka, str. 2

Nemocenské pojištění přehledně: Jaké dávky můžete čerpat a jak funguje eNeschopenka

Onemocněli jste, pečujete o člena rodiny nebo očekáváte narození dítěte? Nemocenské pojištění pomáhá lidem v situacích, kdy kvůli zdravotním nebo rodinným důvodům nemohou dočasně pracovat. Přinášíme přehled dávek, které z něj lze čerpat, i vysvětlení, jak dnes funguje elektronická komunikace prostřednictvím eNeschopenky.

Co je nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění je součástí systému sociálního zabezpečení. Jeho cílem je finančně podpořit pojištěnce v životních situacích, kdy jim zdravotní stav nebo péče o blízké brání ve výkonu práce.

Z nemocenského pojištění jsou vypláceny:

- nemocenské,
- ošetřovné,
- dlouhodobé ošetřovné,
- peněžitá pomoc v mateřství,
- dávka otcovské poporodní péče,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Účast na nemocenském pojištění není pro všechny stejná. Zaměstnanci jsou jeho účastníky zpravidla automaticky, zatímco osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) se mohou k nemocenskému pojištění přihlásit dobrovolně. Právě účast na pojištění je jednou ze základních podmínek pro vznik nároku na nemocenské dávky, které systém poskytuje při nemoci, péči o blízké nebo v souvislosti s rodičovstvím. Proto je vhodné zvážit účast na nemocenském pojištění už při zahájení podnikání, případně si ověřit, zda je pojištění řádně hrazeno.

Nemocenské pomáhá nahradit část příjmu v době, kdy pojištěnec nemůže pracovat kvůli nemoci nebo úrazu. Nárok na dávku vzniká při dočasné pracovní neschopnosti, kterou posuzuje ošetřující lékař. Nemocenské vyplácí správa sociálního zabezpečení od 15. dne trvání pracovní neschopnosti.

Ošetřovné je určeno lidem, kteří musí krátkodobě pečovat o nemocného člena domácnosti nebo o dítě, pokud například onemocní nebo dojde k uzavření školského či dětského zařízení. Díky této dávce mohou potřebnou péči zajistit, aniž by přišli o veškerý příjem.

Dlouhodobé ošetřovné, dávka pomáhající lidem, kteří se rozhodnou pečovat o blízkou osobu se závažně zhoršeným zdravotním stavem vyžadujícím dlouhodobou celodenní péči. Umožňuje pečujícímu přerušit pracovní činnost a věnovat se péči o člena rodiny ve dvou situacích. První situací je poskytování celodenní péče po propuštění z hospitalizace, kdy se předpokládá, že tuto pomoc bude propuštěná osoba potřebovat alespoň měsíc. Druhou situací je poskytování paliativní péče a dlouhodobé péče v domácím prostředí, zde není předchozí hospitalizace podmínkou.

pokračování na straně 2...

... pokračování ze strany 1

Peněžitá pomoc v mateřství poskytuje finanční podporu v období těsně před narozením dítěte a po něm v souvislosti s péčí o miminko. Nejčastěji ji čerpají maminky, při splnění zákonných podmínek ji však mohou pobírat také otcové nebo další oprávněné osoby, které převezmou dítě do péče.

Otcovská umožňuje otcům strávit více času s novorozeným dítětem a podpořit partnerku v prvních dnech po porodu. Dávka náleží také v případě převzetí dítěte do péče nahrazující péči rodičů a poskytuje se po stanovenou dobu 14 dnů.

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je určen zaměstnankyním, které byly z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedeny na jinou, méně placenou práci. Dávka pomáhá vyrovnat rozdíl mezi původním a sníženým výdělkem, aby změna pracovního zařazení neměla výrazný dopad na příjem.

Jak funguje eNeschopenka

Pokud vás lékař uzná dočasně práceneschopnými, vystaví rozhodnutí elektronicky prostřednictvím eNeschopenky. Informace o vzniku, trvání i ukončení pracovní neschopnosti se automaticky předávají České správě sociálního zabezpečení i vašemu zaměstnavateli.

eNeschopenka přehledně:

- O vzniku pracovní neschopnosti rozhoduje ošetřující lékař.
- Lékař vystaví eNeschopenku elektronicky.
- Informace automaticky získá zaměstnavatel i ČSSZ.
- Zaměstnavatele je stále nutné o pracovní neschopnosti informovat.
- Prvních 14 dní náhrada mzdy, od 15. dne nemocenské.
- Od roku 2027 bude eNeschopenka propojena také s Úřadem práce ČR.

Díky tomu už kvůli běžné pracovní neschopnosti nemusíte doručovat ani posílat papírové tiskopisy zaměstnavateli nebo správě sociálního zabezpečení. Od lékaře ale obdržíte průkaz práceneschopného pojištěnce. V něm najdete například termín příští kontroly nebo údaje o povolených vycházkách.

Na co nezapomenout?

Přestože se většina údajů předává elektronicky, o své pracovní neschopnosti byste měli zaměstnavatele informovat způsobem, který je na vašem pracovišti obvyklý, například telefonicky nebo e-mailem.

Jak je to s výplatou peněz?

V prvních 14 kalendářních dnech pracovní neschopnosti poskytuje zaměstnavatel náhradu mzdy za pracovní dny. Od 15. dne pak přechází výplata nemocenského na správu sociálního zabezpečení, která dávku vyplácí za kalendářní dny, tedy i za víkendy a svátky.

Co přinese budoucnost?

Od 1. ledna 2027 se systém eNeschopenky rozšíří také o Úřad práce ČR. Pokud bude lékař vystavovat eNeschopenku uchazeči o zaměstnání nebo příjemci dávky státní sociální pomoci, bude možné potřebné informace předávat elektronicky také této instituci.

Nemocenské dávky online

Vyřizování nemocenských dávek je dnes jednodušší díky elektronickým službám ČSSZ. Mnoho informací i přehledů máte kdykoli k dispozici online prostřednictvím ePortálu ČSSZ, a to bez nutnosti návštěvy OSSZ.

Po přihlášení můžete například:

- sledovat informace o dočasné pracovní neschopnosti,
- ověřit stav některých podání a řízení,
- získat přehled o vyplácených dávkách,
- využívat další online služby ČSSZ.

Díky rozsáhlé digitalizaci, která proběhla již před dvěma lety, tak vyřídíte řadu záležitostí souvisejících s nemocenským pojištěním pohodlně z domova, kdykoli vám to vyhovuje. Elektronická komunikace přináší výhody jak pro zaměstnance, tak pro OSVČ, kterým pomáhá snižovat administrativní zátěž. ■

Všechna reprodukční práva jsou vyhrazena. Jakékoliv šíření a kopírování online Zpr@vodaje ČSSZ bez výslovného svolení ČSSZ není povoleno. Obrátit se můžete na redakce@cssz.gov.cz. Děkujeme za pochopení.